

ÅRSMELDING FRA OPPDAL KOMMUNE

LANDBRUK-, MILJØ- OG HJORTEVILTFORVALTNINGEN

ÅRET 2020

1. ÅRSMELDING

2020 ble det året corona fikk en annen betydning enn øl i butikkyhellene, og torsdag den 12.mars ble dagen landet gikk i stå. Nesten- for dere gardbrukerne gikk i fjøset som vanlig og høstet etterhvert åker og eng, og det er lenge siden norske landbruksprodukter har vært så påaktet som i år. Den norske forbruker har bakt mer, drukket mer melk, laget maten hjemme fra bunnen av med norske råvarer, har strikket mer av norsk ull, vært mer på tur, oppdaget kulturlandskapet i Norge- i stedet for olivenlundene i Hellas osv. Det er så bra, heia fjellbonden og matproduksjon!

Vi i forvaltningen ble spredd rundt på hjemmekontor- Voll i Rennebu, Fagerhaug, Auna, Driva, Lønset og Gjøra i Sunndal. Vi beklager at det til tider kanskje har vært vanskelig å få til å møte oss, ikke fikk vi besøke dere i fjøset og ikke kunne vi ha våre vanlige møter. Men telefonen har vært i bruk, og etter hvert ble alle hjem oppegående på digitale møter som for eksempel Teams.

Prosjektet Den stolte bonde i Fjellandbruket- ble også skadelidende av pandemien. Det ble lite med fagmøter, arrangement og ingen fjellandbrukskonferanse i 2020. Rekrutterings-nettverket Bonde så klart har heller ikke hatt et eneste møte i år. Imidlertid har det vært en del salg av gårder, og unge par har fått kjøpe seg gård- og bygger opp sin egen bedrift og produksjon- Velkommen som fjellbonde!

I skrivende stund er det 3 år siden regjeringen vedtok å legge ned pelsdyrnæringen i Norge, og produsentene venter fremdeles på et anstendig erstatningsoppgjør. Stortinget stemte i februar 2020 ned regjeringens forskrift om kompensasjon, delvis, og det tok nesten ett år før det kom et nytt forslag- nå en lovendring med utgangspunkt i ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Kommunen har etter søknad fått tildelt skjønnsmidler fra Fylkesmannen som er prioritert til psykisk helse, til driftstilskudd for brøyting og veivalgshjelp videre for oppdretterne, samt ikke minst til opprydding og reguleringsarbeid på pelsdyrfarmområdet. Vi ønsker alle farmerne alt godt i avvikling av en næring og i å finne veien over i en ny.

Fem av sju kommuner rundt Trollheimen har satt i gang prosjektet "tålegrense for beitenæringen" inn mot Trollheimen og Igelfjellet. Her beiter sau, storfe og tamrein- er det plass for flere hytter? Er det plass for flere familier som går tur i randsonen og inn i beiteområdene? Hvor mye skal til før forstyrrelsene blir for store? Prosjektet er finansiert med skjønnsmidler fra Fylkesmannen.

Fra 2020 har kommunal landbruksforvaltning tatt over forvaltningen av følgende ordninger: tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, tilskudd til tiltak i beiteområder og tilskuddsforvaltningen til utvalgte kulturlandskap.

Utvalgt kulturlandskap Klevgardan har fått sin egen områdeplan- utarbeidet av arbeidsgruppa lokalt, vedtatt i kommunestyret og godkjent av Fylkesmannen. Områdeplanen gir en god beskrivelse av området og inneholder mange gode tiltak, både på skjøtsel og ivaretagelse av kulturlandskapet, og fellestiltak til glede for de som bor og oss som besøker.

2. MEDARBEIDERE 2020

Fagleder landbruk, miljø og kultur	Gro Aalbu, gro.aalbu@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk	Jenny Kristin Heggvold, jenny.heggvold@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk	Marit Hjellmo, marit.hjellmo@oppdal.kommune.no
Rådgiver skog/utmark/vilt	Kari Anne Kaxrud Wilberg- permisjon fra september
Rådgiver/skog/utmark/vilt	Else Morken- vikar fra juli else.morken@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø og landbruk	Ragnhild Eklid, ragnhild.eklid@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø	Tore Kleffelgård, tore.kleffelgard@oppdal.kommune.no
Rådgiver kultur/friluftsliv	Sjur Vammervold, sjur.vammervold@oppdal.kommune.no

3. MILJØTILTAK

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL-midlene fordeles til kommunene fra Fylkesmannen i Trøndelag, som igjen får midler til dette via jordbruksoppgjøret sentralt. Landbruksrådet i Oppdal (repr. ved leder av hvert faglag) sammen med administrasjonen legger opp en tiltaksstrategi for inneværende års saksbehandling.

For 2020 fikk Oppdal først tildelt kr. 800 000 i SMIL-fordeling fra Fylkesmannen, men på grunn av få søknader ble kr 368.170 trukket tilbake for omfordeling til andre kommuner i Trøndelag 1. Oktober. I tillegg ble det inntrukket kr 461. 259 fra "gamle2" SMIL-saker som ikke har blitt gjennomført. Til sammen hadde Oppdal kr 893.089 disponibelt til fordeling. Se fordeling i tabell, tall fra 2019 i parentes.

Formål	Antall søknader	Kostnadsoverslag	Tilskudd
Tekniske miljøtiltak	6 (5)	1.554.435	363.305
Gammel kulturmark	10 (13)	613.399	203.559
Gml. bygninger/kulturmiljø	4 (5)	762.437	272.225
Fjerne piggråd	2 (1)	93.900	6.000
Naturtypekartlegging	2 (3)	48.000	48.000
Sum	24 (27)	3.072.171	893.089

Drenering

Det gis tilskudd til drenering av tidligere drenert fulldyrka eller overflatedyrka jord. På samme måte som SMIL-midlene er dette midler fra jordbruksoppgjøret som fordeles til kommunene fra Fylkesmannen i Trøndelag.

Midlene tildeles etter et fastsatt beløp per daa, eller per løpemeter grøft. I 2020 var satsene kr 2000,- per da ved systematisk grøfting, profilering eller omgraving, og kr 30 per løpemeter grøft ved anna grøfting.

Oppdal fikk tildelt kr 300.000 i dreneringstilskudd for 2020, det var mer enn vi hadde søknader til.

Se fordeling av tildelte dreneringsmidler i tabell, 2019-tall i parentes.

Type grøfting	Antall søknader	Antall daa/ meter grøft	Tilskudd
Systematisk grøfting:	2(2)	38 daa 22daa)	76.000
Profilering:	0(1)	0(29 aa)	
Annen grøfting:	11(10)	2745 m (2324m)	82.290
Sum	13(16)	28 daa + 2745 m	158.290

Kulturlandskap og biologisk mangfold

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er en satsing fra statlige landbruks- og miljømyndigheter for oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskap med store biologiske og kulturhistoriske verdier. Satsingen er basert på frivillighet fra grunneiernes side og områdene følges opp med en særskilt forvaltning hvor det lages forvaltningsplaner. Fylkesmannen har fram til nå hatt ansvaret for gjennomføring av UKL-satsinga, fra og med 2020 er ansvaret overført til kommunene.

Området Klevgardan- Sliper- Detli ble i 2018 ett av de 45 områdene med Utvalgt kulturlandskap i Norge, dermed er det 7 områder i Trøndelag. Grunneiere og representanter fra lokal forvaltning har deltatt på fagsamlinger for utvalgte kulturlandskap. I 2020 var samlinga for områdene i Trøndelag lagt til Frosta. Forvaltningsplanen med retningslinjer for tilskudd for Klevgardan ble vedtatt i kommunestyret 4. juni.

Oppdal kommune ble i 2020 tildelt kr 950 000 i tilskuddsmidler til fordeling til tiltak for å ivareta området verdi. Det ble inndratt kr 35 776 av gamle midler, som ble lagt til rammen. Tilskuddet ble fordelt slik:

Formål	Tilskudd 2019	Tilskudd 2020
Forvaltningsplaner		
Skjøtselplaner		
Tilstandsrapporter m.v. for bygninger		
Arbeid/møter i grunneierlag, styringsgrupper m.v.	19.000	2.896
Istandsetting/vedlikehold av bygninger	81.444	265.100
Istandsetting/vedlikehold av andre kulturminner	24.000	62.400
Istandsetting av Utvalgt naturtype - slåttemark m.v.	116.500	32.365
Beiterelaterte tiltak	186.440	232185
Generell landskapsskjøtsel/vegetasjonsrydding	71.872	240830
Investeringer i driftsbygning	150.000	150.000
Maskiner og utstyr	130.000	
Erfaringsformidling til/fra andre UKL-områder	20.000	
Sum	799.256	985.776

Slåttemark og slåttemyr er kritisk trua (CR) og har status som utvalgte naturtyper etter Naturmangfoldloven. Dette gjør at det er avsatt statlige midler som kan gis i tilskudd etter søknad til de som skjøtter og tar vare på disse områdene. I Oppdal er det registrert 47 lokaliteter med kritisk trua slåttemark og 7 lokaliteter med slåttemyr.

I 2018 -2020 ble det utarbeidet nye skjøtselsplaner for 34 lokaliteter av slåttemark i Oppdal. Mange av disse lokalitetene hadde skjøtselsplaner utarbeidet i 2012, og har blitt skjøttet etter rådene i disse planene siden da. Et viktig mål med å få utarbeidet nye planer var å evaluere hvordan de tiltakene som var blitt gjort i form av rydding, slått og beite har virket på det biologiske mangfoldet på arealet, og å slik kunne gi råd for videre drift.

Utarbeidelse av planene ble finansiert gjennom tilskudd fra Fylkesmannen i Trøndelag, og til Utvalgte Kulturlandskap da mange av slåttemarkene ligger innenfor UKL-området Klevgardan. Det er i dette arbeidet nykartlagt flere slåttemarker i Klevgardan. De fleste av disse grunneierne søker tilskudd til skjøtsel av slåttemark fra Miljødepartementet.

Fagdag naturbeitemark Vognildsbua. Foto: Oppdal kommune

Naturbeitemark, hagemark og beiteskog (semi-naturlig eng) er naturtyper som er sårbare (VU) og står på rødlista over trua naturtyper. I Oppdal er det i Naturbase nå registrert 277 lokaliteter med naturbeitemark, 29 lok. med hagemark og 24 lok. Beiteskog. Det er en betydelig del av alle registrerte lokaliteter i hele Trøndelag. At vi har så mange av disse naturtypene i Oppdal skyldes kombinasjonen av gode naturgitte forhold og aktiv beitedrift. Endel har fått utarbeidet skjøtselsplaner av Norsk landbruksrådgiving Trøndelag for naturbeitemark/hagemark og dette gjør det mulig å ev søke skjøtselstilskudd fra Miljødirektoratet.

Svartkurle i Reinsbekkdalen. Foto: John Bjarne Jordal

Svartkurle- er en sterkt trua blomsterart, den finnes idag bare et titalls steder i Norge. Det ble i 2020 undersøkt **16 lokaliteter** for svartkurle i Oppdal. Det ble av de gjort funn på 12 lokaliteter. Dette inkluderer også to steder i fjellet der det ikke blir gjort skjøtselstiltak. Grunneierne/beitebrukerne fikk samtidig veiledning av biolog John Bjarne Jordal om skjøtsel. Det ble talt opp i alt 675 blomstrende individer i 2020 mot 179 planter i blomst året før (2019 var et dårlig blomstringsår). Det har vært en jevn økning i antall blomstrende planter siden 2007. Grunneierne og andre sin store innsats med skjøtsel har gitt resultater for arten og Oppdal har trolig flere tusen individer, da det er bare en liten del av plantene som blomstrer. I følge Statsforvalteren i Trøndelag som har forvaltningsansvaret for svartkurle har Oppdal trolig største bestand i verden!! Grunneierne i Oppdal fikk i 2019 utarbeidet nye skjøtelsesplaner for de områdene der svartkurle er kjent. Å hindre beiting i blomstrings-tida og å unngå kunstgjødsel er helt nødvendig for å bevare arten. Blomstene skjermes derfor ved hjelp av nettingbur og gjerder. Disse fjernes etter frøspredning og det er viktig med god høstbeiting.

9 grunneiere fikk i 2020 tildelt kr 171 300 til skjøtselstiltak for å bedre levevilkåra for svartkurle i Oppdal, dette beløpet inkluderer opplegg for drikkevann for å få til storfebeiting i ett område.

Prosjekt beitebur- Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal kommuner har i samarbeid med Norsk landbruksrådgivning Trøndelag et prosjekt der "beitebur" settes ut ved flere utfartssteder i kommunene. "Beiteburene" er mindre områder som gjerdes inn og ikke beites for å illustrere hvordan utmarka gror til uten beitedyr. Dette er et informasjonstiltak som blant annet har fått støtte fra Fylkesmannen i Trøndelag.

Det har i løpet av 2020 kommet opp beitebur ved Svartdalssetra på Nerskogen (Rennebu), Dindalen, Klevgardan og ved Kvannbolet i Unndalen. Flere vil bli satt opp sommeren 2021. Målet er at det skal settes opp til sammen 15 beitebur i de tre kommunene. Det vil bli tatt før og etter-bilder, og artsmangfold, grønmasse og bunnvegetasjon innenfor det inngjerda området skal registreres årlig.

Det første beiteburet ble satt opp ved Svartdalssetra på Nerskogen. Bilder vise Fylkesmann Frank Jensen til høyre og Landbruksdirektør Tore Bjørkli ved beiteburet sommeren 2020 da de besøkte Svartdalssetra i anledning kulturlandskapsprisen i Trøndelag 2019.

Bilde av Frank Jensen og Tore Bjørkli ved Svartdalssetra. Foto: Rennebu kommune

Rekrutteringsnettverket Bonde så klart

Nettverket ble startet opp i januar 2015 og det har tidligere år vært et stort antall sosiale samlinger for landbruksinteresserte i området vårt.

For 2020 har arbeidet ligget nede pga av Covid-19. Det ble valgt arbeidsgruppe i januar som består av folk fra både Oppdal og Rennebu. Det var planlagt et arrangement våren 2020 som dessverre måtte avlyses.

Bakkesøte. Foto: Oppdal kommune

4. NÆRINGSUTVIKLING

Landbrukskontoret er førstelinjetjeneste for regionale tilskuddsmidler til næringsutvikling tilknyttet landbruket. Dette omfatter «investering og bedriftsutvikling i landbruket» (IBU) som forvaltes av Innovasjon Norge, og «Regionale tilretteleggingstiltak i landbruket» (RT) som fra og med 2020 forvaltes av fylkeskommunen. De statlige fjellandbruksmidlene forvaltes av Fylkesmannen. Nedenfor er en oversikt over tiltak som har fått tilskudd i Oppdal i 2019:

INNOVASJON NORGE/RT/FJELLANDBRUKSMIDLER. OVERSIKT 2020

Formål	Antall	Rentelån	Tilskudd	Kostnadsoverslag
Driftsbygninger	3*	2.000.000	1.640.000	6.444.520
Generasjonsskifte	0			
Bioenergi	0			
Bedriftsutvikling	0			
Omstillingsmidler Pelsdyr	1		2.000.000	3.340.000
Fylkesvise RT				
Fjellandbruksmidler	1		219.500	649.600
Sum	5	2.000.000	3.859.500	10.434.120

* To innvilga, et avslag.

I 2019 og 2020 har Innovasjon Norge ikke gitt tilskudd til sauefjøs. Det har i 2020 blitt bygd sauefjøs i Oppdal uten tilskudd, som ikke er med i denne oversikten.

Nytt beite i Dännåliåsen. Foto: Oppdal kommune

5. PRODUKSJONSTILSKUDD OG REGIONALT MILJØTILSKUDD

Produksjonstilskudd	2016	2017	2018	2019	2020
Produksjonstilskudd husdyr	19.873.113	21.030.491	21.293.393	22.508.305	22.397.907
Økologisk husdyrhold	151.000	93.049	157.413	147.076	124.495
Tilskudd til lammeslakt*	5.768.280				
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk			1.095.600	1.208.238	1.131.150
Driftstilskudd i melkeproduksjonen	6.934.140	8.270.650	8.374.600	8.601.950	8.339.800
Driftstilskudd kjøttfeproduksjon	905.859	1.440.088	1.663.200	1.913.120	2.232.780
Arealtilskudd	12.339.045	14.368.068	16.768.101	16.914.605	16.587.470
Arealtilsk. økol. areal	30.070	28.975	31.575	26.985	15.295
Kulturlandskapstilskudd	10.056.350	9.346.458	10.143.070	10.284.951	9.775.365
Dyr på beite (min 12 uker)	4.735.075	3.520.210	3.661.940	4.294.930	4.304.860
Dyr på utmarksbeite (min 5 uker)	8.086.792	9.590.937	10.141.706	10.571.402	11.471.500
Bevaringsverdige husdyrraser	166.012	366.090	411.100	374.320	435.900
Refusjon av avlserutgifter- ferie	11.788.173	11.239.688	11.671.491	11.93.2647	11.373.894
Bunnfradrag	-1.308.000	-1.338.000	-1.230.000	-1.200.996	-1.152.000
Sum	79.525.909	77.956.704	84.183.189	89.979.525	87.083.416

*Utbetalt fra slakteri fra og med 2017.

I regionalt miljøtilskudd har det vært en del endringer i navn og kriterier på ordningene i forbindelse med fylkessammenslåingen. Dette gjør at sum tilskudd for den enkelt ordning ikke kan sammenlignes direkte for 2018 og tidligere år. Se også kommentarer under.

Regionalt miljøtilskudd	2016	2017	2018	2019	2020
Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap (setervoll)			129.000	189.660	153.250
Beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (setervoll)**			1.739.160	623.080	426.660
Bratt areal, slått	618.540	650.780	408.240	349.044	333.280
Bratt areal, beite	63.600	63.840	-	-	-
Driftstilskudd seterdrift	940.000	860.000	1.002.000	1.079.100	855.000
Skjøtsel sætervoll	274.050	304.920	*		
Skjøtsel kulturminner	5.400	5.400	16.275	15.805	43.300
Slått av biologisk verdifulle areal	199.000	186.000	44.500	39.984	36.500
Beite av biologisk verdifulle areal	2.473.600	2.653.200	1.713.840	2.205.615	1.831.410
Skjøtsel av slåttemark	76.000	72.000	85.100	75.537	78.100
Skjøtsel av trua naturtyper				781.625	689.690
Tilskudd organisert beitebruk	891.979	945.380	1.155.808	1.142.795	1.008.506
Tilskudd til hesjing (utgår 2017)	13.860				
Endra jordarbeiding/red. bruk av plantevernmidler	0	0	0	0	0
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel (Ny 2018)			102.193	168.380	343.550
Sum	5.556.029	5.741.520	6.396.116	6.670.625	5.799.446

*Skjøtsel av sætervoll inngår fra 2018 i slått/beite av verdifulle jordbrukslandskap.

** I 2018 inngikk også naturbeitemark/hagemark i verdifulle jordbrukslandskap, fra og med 2019 ble dette flyttet til den nye tilskuddsordningen «trua naturtyper».

6. HUSDYRHOLDET I OPPDAL

Tabell: Oversikt over antall husdyr i Oppdal pr. 1.januar for årene 2016- 2017 og gjennomsnitt for 1.mars og 1. oktober i 2018- 2020:

Tekst	1.1.16	1.1.17	1.5.17/ 1.10.17	1.3.18/ 1.10.18	1.3.19/ 1.10.19	1.3.20/ 1.10.20
Mjølkekyr	1445	1399	1378	1391	1364	1 288
Ammekyr	317	349	440	525	517	598
Andre storfe	3332	3309	3301	3437	3328	3367
Antall driftsenheter med mjølkeku	55	53	53	52	50	46
Driftsenheter med kjøttproduksjon	27	23	24	25	26	30
Middels mjølkekutall	26,3	26,4	26	26,75	27,28	28
Besetningsstørrelse 1- 19 mjølkekyr	29,1 %	20,7 %	30,2 %	32,7 %	30%	14 stk 30%
Besetningsstørrelse 20- 29 mjølkekyr	43,6 %	49,1 %	39,6 %	34,6 %	34%	18 stk 40%
Besetningsstr. 30 mjølkekyr og mer	27,3 %	30,2 %	30,1 %	32,7 %	36%	14 stk 30%
Vinterfora Sau over 1 år	15247	15331				
Vinterfora Sau under 1 år	6063	6170				
Sum sau	21310	21501	19287	19370	18582	17 784
Antall bruk med sau	122	122	124	124	114	108
Middels sautall pr. bruk	174,7	176,2	155,5	156,2	163	165
Geit	163	184	245	52	43	44
Hest	69	76	90	119	109	102
Høns	15092	15064	15036	15000	15009	15 022
Pelsdyr	6401	4810	4504	4752	4406	3 662
Antall pelsdyroppdrettere	18	17	14	14	14	9

Sau på beite. Foto: NLRT, Oppdal

6.1 KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Forskrift om kvoteordning for melk kan leses på www.lovdatab.no. Utfyllende informasjon om regelverket og søknadsskjema finnes på www.landbruksdirektoratet.no

Antall, stk/ liter	2016	2017	2018	2019	2020
Totalkvote	10 121 090	9 809 940	9 790 340	9 646 501	9 670 553
Antall foretak	58	55	54	51	47
Antall samdrifter	1	1	1	1	1
Leid ut	19 stk 1 813 426	20 stk 1 752 656	24 stk 1 925 436	20 stk 1 826 404	22 stk 2 846 346
Leid kvote	21 stk 1 716 957	22 stk 1 677 716	23 stk 1 830 896	22 stk 1 633 715	25 stk 2 233 630
Kjøp	17 stk 272 620		6 stk 259 977	1 stk 66 120	0
Salg	2 stk 278 230		5 stk 432 855	4 stk 439 189	1 stk 326 539

Antall foretak i denne tabellen er foretak med disponibel kvote (ikke solgt eller utleid) uavhengig av om det er leveranse fra foretaket eller ikke. Det vil si at differansen mellom antall foretak med disponibel kvote og antall bruk med melkekyr i tabell 6 skyldes foretak med "sovende" kvote. Antall samdrifter inngår i antall foretak.

Vi ser at antall foretak med disponible kvote har gått ned med 19% i forhold til 2016, mens total melkekvote i Oppdal har gått ned med 4,5 % i samme periode.

Nytt innmarksbeite er økt. Foto: Oppdal kommune

6.2. ORGANISERT BEITEBRUK

Kommunen har 12 beitelag for sau og ett kalvesankelag med i ordningen organisert beitebruk. Lagene fikk i 2020 bevilget kr. 1 008 506 i tilskudd til drift av beitelag.

Tabell: Oversikt over sau på sommerbeite og tapstall 2020

SAU PÅ UTMARKSBEITE 2019										
Beitelag	Ant be-setn.	Slept på beite			Tapt sau		Tapt lam		Tapt totalt	
		Sau	Lam	Sum	Ant	%	Ant	%	Ant	%
IA: Innsetmerket-Ålma	16	2207	3865	6072	48	2,17	199	5,15	147	4,07
IB: Ålma-Gissingerbekk	9	1485	2409	3894	38	2,56	126	5,23	164	4,21
IC: Driva	14	3146	6092	9238	84	2,67	284	4,66	368	3,98
II: Soløyfjellet	9	930	1529	2459	20	2,15	128	8,37	148	6,02
III: Trollheimen Søndre	14	1687	2512	4199	56	3,32	288	11,46	400	8,19
VIA: Gjevilvassdalen	9	1303	2385	3688	27	2,07	131	5,49	158	4,28
VIB: Skaret	5	806	1388	2194	11	1,36	36	2,59	47	2,14
VIC: Skardalen-Skugglia	4	580	1003	1583	19	3,28	126	12,56	145	9,16
VIIA: Vekveselva-Lia	9	983	1772	2755	23	2,34	60	3,39	83	3,01
VIIIB: Nordskogen	11	1634	2749	4383	47	2,88	214	7,78	261	5,95
VIII: Dindalen	5	630	1086	1716	19	3,02	10	9,21	29	6,93
IX: Åmotsdalen	2	369	603	972	9	2,44	93	15,42	102	10,5
Hele bygda	107	15760	27393	43153	401	2,54	1785	6,52	2186	5,07

Tabell: Oversikt over geiter og storfe på utmarksbeite i 2020 gjennom organisert beitebruk:

Beitelag	Storfe sleppt	Geiter	Tap på beite
Gjevilvassdalen-Skaret kalvesankelag	54		2
Trollheimen Søndre beitelag	181		
Soløyfjellet beitelag	144		2
Nordskogen beitelag	95		
Vekveselva-Lia beitelag		15	
Sum	474	15	4

Einer er en av de store utfordringene i mange innmarksbeiter. Foto: Oppdal kommune

6.3. Tilskudd til tiltak i beiteområder - Investeringer beitetekniske innretninger

For 2020 var det fire beitelag som fikk tilskudd til sanke- og sorteringsanlegg, to beitelag fikk tilskudd til sperregjerde og to beitelag fikk tilskudd til saltsteinautomater. Samlet kostnadsoverslag for anleggene var på kr 1 058 958. Innvilget tilskudd til sammen kr 576 457. En av søknadene som fikk tilskudd til sanke- og sorteringsanlegg ble ikke fullfinansiert pga mangel på midler.

Søknaden fra et beitelag ble avslått på grunn av manglende midler. Denne søknaden omfattet nytt sankeanlegg til erstatning for det gamle. Søknaden hadde en kostnad på kr 248 000.

Rovviltsituasjonen

Samla tapsprosent for Oppdal i 2020 var 5,07. Dette er en liten nedgang fra 2019 da tapsprosenten var 5,68 %. Endringen skyldes at det er tapt mindre lam i 2020. I 2020 var tapsprosent for lam 6,52, mot 7,41 i 2019.

I løpet av året ble det meldt inn 55 skadesaker/kadaver til SNO. Av disse ble det dokumentert 7 stk tap til jerv og 3 stk tap til kongeørn, samt 18 skader som ble dokumentert med andre skadeårsaker enn fredet rovvilt. I 27 saker ble konklusjonen ukjent skadeårsak. I disse sakene kan rovvilt være skadeårsaken.

To jerv ble felt i Oppdal under lisensjakta. Det ble registrert en yngling av jerv innenfor kommunens grenser, og det ble registrert flere ynglinger i nabokommunene nært kommunegrensa. I vårt område av rovviltregion 6 ble det gjennomført tre hiuttak, og det ble til sammen tatt ut 7 valper i Sunndal og Surnadal våren 2020.

Opptellingene av ynglinger i 2020 i Norge viser 63 jervkull (dokumenter eller antatt), en oppgang på ett kull sammenlignet med 2019. Bestandsmålet for jerv i Norge er 39 ynglinger. For region 6, Trøndelag og Møre- og Romsdal er bestandsmålet 10 ynglinger, og det er registrert 17 i 2020. Les mer på www.rovdata.no.

Forebyggende tiltak mot rovviltskade

Det ble i 2020 innvilget midler fra FKT-ordningen til kurs for kadaverhundekvipasjer i Oppdal, men pga korona-situasjonen ble ingen kurs gjennomført. Midlene er satt på fond for senere bruk.

Erstatninger til husdyr tatt av rovvilt:

Erstatningsoppgjøret for 2020-sesongen er ferdig. I beitelaga tilhørende Oppdal er det 43 som har fått erstatning for tap av husdyr til rovdyr, mot 45 i fjor. Disse har fått erstattet 96 søyer og 631 lam til en samlet utbetaling av kr 1 674 443 (2019: kr 1 976 001). Dette utgjør 76 % av tapte lam over normaltapp, og 58 % av tapte søyer over normaltapp.

7. AREALBRUK

Tabell: Arealbruk pr. 1.august 2015- 2016, og per 1.oktober 2017-2020. Areal i dekar.

Areal som er ført opp i søknad om produksjonstilskudd av søkere med driftssenter i Oppdal.

Tekst	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fulldyrka jord til slått og beite	39 422	38 689	38 580	39 510	39 450	39 531
Andre grovfôrvekster	578	436	524	433	418	297
Poteter	592	654	654	608	565	595
Bygg/havre		78				
Korn til krossing	65	78	42	30	30	30
Oljevekster	26	21	9	9	9	9
Engfrø og annen såfrøprod.			60	60		
Dyrkajord-brakk ute av drift	67	23	43	20	43	54
Sum fulldyrka jord	40 750	39 979	39 912	40 670	40 515	40 516
Overflatedyrka jord	1 107	1 323	1 326	1 361	1 384	1 478
Innmarksbeite	33 916	32 819	34 062	34 847	34 282	30 893
Innmarksbeite ute av drift	394	312	98	90	565	121
Sum jordbruksareal	76 167	74 433	75 398	76 968	76 746	73 008
Leid areal, daa av total areal*	27 653	-	29 018	29 512	32 909	33 995
Leid areal, % av total areal	36,3 %	-	38,5 %	38,3 %	42,8 %	46,5 %

*Leid areal er her jordbruksareal som blir drevet som tilleggsareal. Rene forpaktingsforhold der hele eiendommer er bortforpaktet og drives som en selvstendig driftsenhet er ikke tatt med.

Se <http://gardskart.nibio.no/> for kart over din eiendom. Dersom du mener at noe av arealet er klassifisert feil – ta kontakt med landbruksforvaltningen!

Steinutgard, et kulturminne. Foto: NLRT, Oppdal

Avgang av dyrka og dyrkbar jord til andre formål 2016- 2020, samt nydyrking:

	2016	2017	2018	2019	2020
Ant. søknader om omdisponering innvilget	1	0	3	5	1
Antall reguleringsplaner der dyrka eller dyrkbar jord omdisponeres	4	3	5	2	5
Antall søknader om omdisponering avslått	0	0	2	0	1
Dyrket jord omdisponert til andre formål	25,3 da	1 da	36,8 da	6,1 da	48,6 da
Dyrkbar jord omdisponert til andre formål	30,9 da	20,4 da	20,2 da	2,18 da	2,2 da
Sum jord omdisponert til annet enn landbruk	56,2 da	21,4 da	57 da	8,28 da	50,8 da
Nydyrking: Antall søknader	9	14	4	6	7
Nydyrket areal	118,5 da	235 da	92 da	67,3 da	175,9 da
Nydyrkingstilskudd - søknader		9	5	9	8
Antall dekar søkt tilskudd		178	154,2	165	150
Nydyrkingstilskudd - innvilget		300.000	300.000	300.000	300.000

8. SKOGBRUK

Skogkultur

I 2020 fikk Oppdal kommune tildelt kr. 70.000,- i NMSK-midler (Nærings- og miljøtilskudd i skog), og vi fikk brukt kr. 18.961,- til planting og ungskogpleie. Kommunen fikk inn søknad om tilskudd til planting av 4.600 skogplanter, hvorav 500 var suppleringsplanting. I tillegg ble det søkt om tilskudd for ungskogpleie på 37 da.

Det ble i samarbeid med LENSEA Gaudalsnettverket gjennomført foryngelseskontroll av alle hogstflater som ble avvirket i Oppdal i 2017, og i tillegg er en del eldre felt også befart høsten 2020. En forholdsvis stor andel av areal som er avvirket i Oppdal omdisponeres til andre formål, sånn som nydyrking, beite eller utbyggingsformål. Samtidig ser vi at vi har et nokså stort behov for tiltak for å få opp tilfredsstillende foryngelse på en god del områder, noe som er viktig både for å utnytte arealets produksjonskapasitet bedre, og som et meget godt klimatilskudd.

Avvirkning

I 2020 ble det avvirket totalt 850 m³ hvorav 712 m³ var furu og 158 m³ var gran, totalt til en bruttoverdi på kr. 267.079,-. Det var en stor nedgang fra året før, hvor det ble avvirket totalt 2.941 m³. Som tabellen nedenfor viser, er det registrert ca. 190 m³ bartrevirke skåret som leieskur til eget bruk på de lokale sagene i 2020, også det en nedgang fra året før.

Kvantum av bartrevirke fra Oppdal skåret som leieskur i 2020 (ca. antall m³):

Sagbruk/bedrift	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Torvesaga	300	300	250	300	300	250	120	40
Sætrumsmoen Sag	150	30	30	0	10	40	100	150

Skogbruksplanlegging

I 2020 ble det igangsatt et forprosjekt for å prøve å få til taksering av skogen i Oppdal. Det er blitt foretatt en kvalitetsvurdering av MIS-registreringene (miljøregistreringer i skog) på det arealet som ble taksert forrige gang i Oppdal, og konklusjonen er at noe er godt nok, men noe må revideres. Det betyr at skal du som skogeier få levert tømmer til industrien, og har over 100da med produktiv skog, så anbefales det sterkt å investere i en skogbruksplan med miljøregistreringer på eiendommen din. Om du avvirker skog i nær framtid, så er det viktig at du setter av nok midler på skogfondskontoen- det er lov å sette av mellom 4- 40%, og når det skal brukes for å dekke utgifter til enten skogkultur eller skogbruksplanlegging, så er det kun 15% som inntektsføres. Altså- en meget lønnsom avsetning.

9. HJORTEVILTFORVALTNING

Fellingsresultat 2020

Kjønn/alder	Elg	Hjort	Rådyr
Hann Voksen	7	25	45
Hann 1 ½ år	9	21	
Hann kalv	10	19	26
Hunn Voksen	10	15	15
Hunn 1 ½ år	4	18	
Hunn kalv	10	9	18
Felt i alt 2019	50	107	104
Tillatt felt	68	191	*
Fellingsprosent	73,5%	56%	
<i>Felt i alt 2019</i>	<i>46</i>	<i>110</i>	<i>110</i>

* Driftsplanområdene er etter søknad innvilget kvotefri rådyrjakt.

Fellingstallene viser at antall felte elg ligger stabilt på rundt 50 elg, eller litt under 50 for de aller fleste åra i siste 10-årsperiode. Antall felte hjort har ligget stabilt på godt og vel 100-110 i siste 7-årsperiode. Når det gjelder rådyr så har det ligget litt over 100 dyr de siste 2 åra, i 8-årsperioden før det var gjennomsnittlig antall felte rådyr på ca 50 dyr.

Hjorteviltregisteret (www.hjorteviltregisteret.no), er en nasjonal database som ivaretar data fra jakt på alt hjortevilt og bever, kan man gå inn og finne opplysninger om kvotetildelinger og fellingsstatistikk osv. Her er også opplysninger om fallvilt av utvalgte arter. Statistikk for villrein er gjengitt i årsmeldingen fra Oppdal Bygdeallmenning.

Fallvilt

Tabellen nedenfor viser fallviltstatistikk. Tidsinndelingen følger jaktåret, dvs. perioden 01.04.- 31.03. Det meste av avgangen skjer enten på vei eller jernbane. Statistikk for perioden 2000- 2008 er å finne i tidligere fellesmeldinger.

ÅR	ELG	HJORT	RÅDYR
08/09	13	2	11
09/10	12	3	11
10/11	19	5	12
11/12	11	0	17
12/13	12	1	12
13/14	2	4	3
14/15	3	1	13
15/16	4	3	11
16/17	8	3	22
17/18	12	5	39
18/19	11	4	27
19/20	16	4	20
20/21 *	20	6	35

*Fallvilt for jaktåret 2020/2021 er for perioden 01.04.20-01.02.21.

Tabellen viser totalt antall fallvilt i jaktåret, dvs. dyr som på en eller annen måte har dødd/blitt avliva utenom ordinær jakt. De fleste av dyrene som dør, dør i forbindelse med påkjørsler på veg og jernbane, men det er også noen som blir funnet døde med andre dødsårsaker.

Ved påkjørsler/ funn av skadd hjortevilt: Ring politiet på **tlf: 02800**. Merk skadestedet med for eksempel plastpose/merkeband eller lignende. Gule merkeband kan du få i både servicetorget og hos politiet. Notér gjerne GPS - koordinater.

Ved funn av dødt hjortevilt i utmark/inmark: meld ifra til viltansvarlig i kommunen; 918 96 050

OSS
BRY
OSS

Kortreist kompetanse

Vi i Oppdalsbanken er banken som kjenner landbruket i Oppdal best. Vi kan hjelpe med all slags finansiering. Alt fra midler til nytt fjøs, innkjøp av traktor og maskiner til utstyr og buskap.

Vi satser på landbruket i bygda!

Gisle Mellem
Leder bedriftsmarked
910 00 675
gm@oppdalsbanken.no

Ola Johannes Drivstuen
Landbruksansvarlig
992 70 306
ojd@oppdalsbanken.no

Oppdalsbanken

En alliansebank i eika.